

Ilanngussaq 7

Aktiaateqarluni ingerlatseqatigiiffinnut Namminersorlutik Oqartussanit pigineqartunut atatillugu Kukkunersuineranut Ataatsimiititaliap piginnaatitaanera

Suliffeqarfiit pisortanit pigineqartut arlallit 90-ikkut ingerlaneranni aktiaateqarluni ingerlatseqatigiiffingortinneqarput. Tamatuma kingunerisaanik taamani Inatsisartuusut Namminersornerullutik Oqartussat pigisaat nalillit pillugit ilisimasaat annikilleriarujussuarput, tassami Nunatta Karsiata naatsorsuutai aammalu suliffeqarfiit namminersortitat pillugit paasissutissanik Inatsisartut pissarsiniarsinnaanerisa saniatigut paasissutissanik allanik pissarsiniarnissamut piffissap taamaannerani inatsisitigut tunngavissaqanngimmat. Taamaalillutik aktiaateqarluni ingerlatseqatigiiffiit Namminersorlutik Oqartussanit pigineqartut Inatsisartunit nakkutigineqanngillat. Tamanna tunngavigalugu Inatsisartut (Kukkunersuineranut Ataatsimiititaliap) Naalakkersuisut assigalugit ingerlatseqatigiiffiit pillugit paasissutissanik pissarsiniarsinnaanerannut inatsisitigut tunngavissamik ersarissamik pilersitsinissaq pillugu siunnersuummik taamani Kukkunersuineranut Ataatsimiititaliaq saqqummiussaqaarpoq.

Naalakkersuisunut ilaasortat akisussaananerit pillugu Inatsisartut inatsisaat tunngavigalugu Namminersorlutik Oqartussat aktiaatilitut soqutigisaannik isumannaatsumik isumaginninnissamut Naalakkersuisut pisussaataapput. Taamatut pisussaaffeqarnermiippat nakkutilliinissamik akisussaaffik; ingerlatseqatigiiffimmi aningaasaqarnikkut pingaarnertut ineriartornermik malinnaanissamut aammalu Namminersorlutik Oqartussat ingerlatseqatigiiffimmi aningaasaataanut navianartorsiortitsisumik aningaasaqarnikkut ineriartortoqartillugu - inatsisitigut tunngavissat atuuttut, tassunga ilanngullugu aktiaateqarluni ingerlatseqatigiiffinnut inatsit malillugit - akuliunnissamut pisussaaffik.

Inuiaqatigiinni innuttakinnerusuni killilimik unammillersinnaassuseqartuni nakkutilliinissamut piumasaqaat immikkut atuuppoq, taakkunanami aktiaateqarluni ingerlatseqatigiiffiup naalagaaffimmit imaluunniit Namminersorlutik Oqartussanit pigineqartup ingerlatsinerminik annertusaanissaanut aningaasaqarnikkullu pisariaqartumik eqqumaffiginninniarnissaanut niuernermit nukiit inuiaqatigiinni anginerusunisulli kajumilersitsineq ajormata . Pingaartumik tapiissutit pisortanit pissarsiat imaluunniit aningaasaliiffigineqarneq aqutugalugit ingerlatsinermit angusat pitsaanngitsut pakkersimaarneqarnissaannut periarfissaqartoqartillugu tamanna atuuppoq.

Taamaattumik Namminersorlutik Oqartussat pigisaannik nalilinnik akisussaassuseqartumik aqutsissagaanni Naalakkersuisut aktiaateqarnerminni eqeersimaartumik isumaginnittariaqarput, tassalu ingerlatseqatigiiffinnik Namminersorlutik Oqartussanit pigineqartunik sunniuteqarluartumik nakkutilliillutik aammalu Namminersorlutik Oqartussat ingerlatseqatigiiffimmi pigisaat nalillit navianartorsiortinneqarpata kulerunnissamut periarfissanik eqeersimaartumik atuissallutik .

Aktiaateqarluni ingerlatseqatigiiffinnut inatsit aktiaatillip ingerlatseqatigiiffimmut qisuariaateqarnissaanut assigiinngitsorpassuarnik periarfissiivoq. Assersuutugalugu Naalakkersuisut Namminersorlutik Oqartussat aktiatigut soqutigisaannik isumaginnittutut (Namminersorlutik

Oqartussat aalajangeeqataasinnaanerat tunngavissaatillugu) siulersuisut taakkuluunniit ilaasa tunuartinneqarnissaat ataatsimeersuarnermi aalajangersinnaavaat.

Aammattaaq Naalakkersuisut (Namminersorlutik Oqartussat aalajangeeqataasinnaanerat suli tunngavissaatillugu) ataatsimeersuarnermi ingerlatseqatigiiffimmi pissutsinut aalajangersimasunut sunulluunniit akulerussinnaapput aammalu tamanna pillugu siulersuisunut aalajangersimasumik innersuussillutillu peqqussuteqarsinnaallutik. Aktiaateqarlunili ingerlatseqatigiiffiit pillugit inatsimmi § 63-imi pingaarnertut maleruaqqusaq malillugu piginneqataasut ilaannut allanulluunniit assuarnartumik nalunangitsumik iluaqutissiisussamik aammalu piginneqataasunut ingerlatseqatigiiffimmullu ajoqutaasinnaasumik siulersuisut atugassiissanngillat imaluunniit ataatsimeersuarnermi aalajangersakkat aktiaateqarluni ingerlatseqatigiiffiit pillugit inatsimmut ingerlatseqatigiiffiulluunniit malittarisassaanut akerliusut malissanagit.

Aammattaaq ingerlatseqatigiiffinnut akulerunnerit ima annertutiginatillu akulikitsigissanngillat ingerlatseqatigiiffiup aqunneqarnera taamaaliornikkut ataatsimeersuarnermit (tassalu Namminersorlutik Oqartussanit) tiguneqartutut oqaatigineqarsinnaalluni, tassami aktiaateqarluni ingerlatseqatigiiffinut inatsit naapertorlugu aqutsineq siulersuisunit qullersaqarfimmillu ingerlanneqartussaammat.

Aktiaatilittut inissisimanerup eqeersimaartumik isumagineqarnissaanik piunasaqaatip taamaalilluni aallaviatigut kingunerinngilaa Naalakkersuisut aktiaateqarluni ingerlatseqatigiiffiup ingerlanneqarneranut immikkuualuttutigit sunniuteqassasut. Aktiaateqarluni ingerlatseqatigiiffiit politikimik tunngaveqarluni aqunneqaratik inuussutissarsiutinik tunngaveqarlutik aqunneqarnissaasa qulakkeerneqarnissaa siunertarerpiarlugu aktiaateqarluni ingerlatseqatigiiffinngortitsisoqarpoq. Inuussutissarsiormik ingerlataqartut inuussutissarsiormi suliffeqarfimmik ingerlatsinissamut qinikkanit tunngavissagissaarnerunissaat nassuerutigalugu taamani Inatsisartut tamanna akueraat.

Akerlianik aktiaatilittut eqeersimaartumik inissisimanerup kinguneraa Naalakkersuisut ingerlatsinermut sinaakkusiisartuummata aammalu tamatumani angusanik nakkutilliisuullutik (tassa imappoq ingerlatseqatigiiffiup ingerlatsineranik ingerlaavartumik naliliisartuullutik aammalu ingerlatseqatigiiffik niuernikkut pitsaasumik ingerlanneqanngissorinarpat qisuariaateqartarlutik), soorlu ingerlatseqatigiiffik piginnittuusoq ingerlatseqatigiiffimmut immikkoortortarisaminut atatillugu taama iliortartoq.

Inatsisartoqarnermut atatillugu Namminersorlutik Oqartussat pigisaannik nalilinnik isumannaatsumik aqutsinissami Naalakkersuisut aktiaatilittut ingerlatsinerat Inatsisartut malinnaaffigisariaqarpaat aammalu tamanna naammaginantumik ingerlanneqanngippat politikikkut akisussaatitsillutik.

Paasissutissanik pissarsisarneq

Naalakkersuisut Namminersorlutik Oqartussat aktiaatilittut soqutigisaannik isumaginninnerannik Inatsisartut nakkutilliineranni Inatsiartut (Kukkunersiuinermut Ataatsimiititaliaq) paasissutissanik Naalakkersuisut pissarsiarisinnaasaasa assinginik pissarsisinnaanissaat pisariaqarpoq. Inatsisartut (Kukkunersiuinermut Ataatsimiititaliaq) paasissutissat Naalakkersuisut pissarsiarisinnaasaasa assinginik pissarsisinaagunik Naalakkersuisut pisumi aalajangersimasumi akisussaassuseqartumik iliuseqarsimanersut (tassa imaappoq aktiaatilittut pisinnaatitaaffitsik naapertuuttumik atorsimaneraat) aatsaat naliliiffigisinnaavaat. Tassungali atatillugu paasissutissat Naalakkersuisunit pissarsiarineqareersut kisiisa tunngaviginagit aammali paasissutissat Naalakkersuisut pissarsiarisinnaasaat (-simasaat) tunngavigalugit Naalakkersuisut nalilerneqartariaqarput.

Aktiaateqarluni ingerlatseqatigiiffimmi naapertuuttuunngissinnaasut pillugit piaaraluni ilisimasaqanngitsuusaarnerisigut Naalakkersuisut kikkulluunniit Namminersorlutik Oqartussat aktiaatilittut soqutigisaannik isumaginninnerminni inatsisitigut politikikkulluunniit akisussaaffimminnik qimarratiginnissinnaasariaqanngillat. Taamaattumik paasissutissanik Naalakkersuisunit pissarsiarineqarsinnaasunik tamanik Kukkunersiuinermut Ataatsimiititaliap pissarsinnaasariaqarnera inatsimmi (Inatsisartut Naalakkersuisullu pillugit Inatsisartut inatsisaanni nr. 26, 18. november 2010-meersumi § 19) aallaaviuvoq.

Taamaalilluni periarfissat aktiaateqarluni ingerlatseqatigiiffiit pillugit inatsimmi ingerlatseqatigiiffiulluunniit malittarisassaani tunngavissinneqartut pisariaqarpat atonerisigut paasissutissanik aalajangersimasunik aktiaateqarluni ingerlatseqatigiiffimmit Naalakkersuisut pissarsiniaqqullugit Kukkunersiuinermut Ataatsimiititaliap peqqusinnaavai. Naalakkersuisut paasissutissat ataatsimiititaliap peqqusineratigut pissarsiatik ataatsimiititaliamut ingerlaannartumik tunniutissavaat.

Aktiaateqarluni ingerlatseqatigiiffinnut Namminersorlutik Oqartussanit ilaannakortumik pigineqartunut atatillugu Naalakkersuisut paasissutissat pissarsiarisinnaasaat paasissutissanut ingerlatseqatigiiffimmi ataatsimeersuarnermut, tassunga ilanngullugu immikkut ittumik ataatsimeersuarnermut atatillugu aktiaateqarluni ingerlatseqatigiiffiit pillugit inatsit naapertorlugu aktiaateqartup pissarsiarisinnaasaasa assinginut killeqartinneqarput.

Aktiaateqarluni ingerlatseqatigiiffiit Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat kisimiillutik aktiaateqarfigisaat eqqarsaatigalugit aktiaateqarluni ingerlatseqatigiiffiit pillugit inatsit ataatsimut isigalugu aamma taama killiliivoq, tassa imaappoq paasissutissat pissarsiarerusutatik Naalakkersuisut ingerlatseqatigiiffimmi ataatsimeersuortoqarneranut atatillugu pissarsiniartariaqaraat.

Taamaakkaluartoq tunngaviumik isigalugu kisimiilluni aktiaateqartup paasissutissanik pissarsinissaminut periarfissai killeqartinneqanngillat. Taamaalilluni paasissutissanik aalajangersimasunik pissarsisinnaatitaaneq ingerlatseqatigiiffiup malittarisassaanut ilanngunneqarsinnaasaaq, soorluttaaq Namminersorlutik Oqartussat kisimiillutik aktiaateqartutut

nalinginnaasumik immikkulluunniit ittumik ataatsimeersuarnermi aalajangiinikkut paasissutissanik pissarsinissartik qulakkeersinnaagaat¹.

Aammattaaq aktiaateqarluni ingerlatseqatigiiffimmi Namminersorlutik Oqartussanit tamakkiisumik pigineqartumi siulersuisut (aammalumi siulersuisunut ilaasortat ataasiakkaat) paasissutissanik Naalakkersuisunut aallaaviatigut ingerlatitseqqissinnaatitaasutut isigineqarput, paasissutissanik pineqartunik pisinnaatitaaneq ingerlatseqatigiiffiup malittarisassaani¹ allassimagaluarpuunniit.

Siulersuisut taamaaliornissaminut piuanngippata siulersuisut akuersaanngitsut taakkuluunniit ilaasa taarserneqarnissaat siunertaralugu immikkut ittumik ataatsimeersuarnermut aggersaanissamut kisimiilluni aktiaatilik periarfissaqarpoq. Taamaattumik aktiaateqarluni ingerlatseqatigiiffimmi Namminersorlutik Oqartussanit tamakkiisumik pigineqartumi siulersuisut paasissutissat pillugit Naalakkersuisunit qinnuteqaatinut akuersaartumik qisuariarnissaat naatsorsuutigineqartariaqarpoq, naak paasissutissanik pineqartunik pisinnaatitaaneq ingerlatseqatigiiffiup malittarisassaani allassimangikkaluartoq.

Tamatuma saniatigut ingerlatseqatigiiffiit pineqartut pillugit paasissutissanik Naalakkersuisut aqputigalugit Kukkuersiuinermut Ataatsimiititaliap pissarsiniarsinnaanissaanut aktiaateqarluni ingerlatseqatigiiffinnut Namminersorlutik Oqartussanit tamakkiisumik pigineqartunut malittarisassat akimmiffiunnginnissaat Naalakkersuisunit qulakkeerneqarsimassasoq naatsorsuutigineqarpoq.

Ataatsimeersuortoqanngikkaluartoq Naalakkersuisut – taakkulu aqputigalugit Inatsisartut Kukkuersiuinermut Ataatsimiititaliaat – paasissutissanik pissarsinnaanissaat aktiaateqarluni ingerlatseqatigiiffiit Namminersorlutik Oqartussanit tamakkiisumik pigineqartut malittarisassaanni qulakkeerneqarsinnaassaaq.

Ingerlatseqatigiiffiit isertuussinissamik kissaateqarnerat

Paasissutissat mianerisariaqqat ingerlatseqatigiiffiup unammillersinnaassusianut pingaarutillit siammarterneqannginnissaat aktiaateqarluni ingerlatseqatigiiffiup soorunami soqutigisaqarfigaa. Ingerlatseqatigiiffiit Namminersorlutik Oqartussanit pigineqartut pillugit paasissutissanut atatillugu ataatsimiititaliap – aammalu atorfilittat tassunga attuumassutillit – nipangiussisimasussaataanerisigut soqutiginninneq taanna isumagineqarpoq. Nipangiussisimasussaataaneq tamanna pinerluttulerinermut inatsimmi aalajangersakkat aqputigalugit kinguneqaatissiissutaasinnaavoq.

¹ Aktiaateqarluni ingerlatseqatigiiffiit pillugit aningaasaqarnermut ministeriaqarfiup, inatsisunik atortitsinermut ministeriaqarfiup, naalagaaffimmut ministeriaqarfiup, angallannermut ministeriaqarfiup kiisalu aningaasaqarnermut suliffeqarnermullu ministeriaqarfiup nassuiaataa 2003-mi septembarimi tunniunneqartoq matumuuna innersuussutigineqarpoq.

Taamaattorli ataatsimiititaliamit pisariaqartinneqarpat pissutsit Namminersorlutik Oqartussat aktiaatilittut soqutigisaannut attuumassutillit pillugit Inatsisartut ataatsimiititaliamit ilisimatinneqarsinnaapput. Tamanna pissaaq – isumaliutissiissut paasissutissanik isortuussassanik imaqarpat - matoqqasumik ataatsimiinnermi oqaluuserineqartussamik immikkut ittumik isumaliutissiissuteqarnikkut . Taamaaliornikkut nipangiussisimasussaataaneq ataatsimiinnermi matoqqasumi peqataasunut tamanut atuutilissaaq. Paasissutissanik isortuussassanik ataatsimiinnermi matoqqasumi pissarsiarineqartunik ingerlatitseqqiineq atorerluinerluunniit paasissutissat isertuussassat Kukkunersiunermit Ataatsimiititaliap sulinerata ilaatut pissarsiarineqartut assigalugit pinerluttulerinermut inatsit aqutugalugu taamaalillutik kinguneqaatissiissutaasinnaapput.

Inatsisartut Suleriaasianni § 13 naapertorlugu nipangiussisussaataanerup akerlianik Kukkunersiunermit Ataatsimiititaliap paasissutissat taamaattut pillugit nipangiussisimasussaataanera pinngitsoorani malinneqartussaataavoq. Taamaalilluni Kukkunersiunermit Ataatsimiititaliap nalunaarutit aalajangersimasut tamanut saqqummiunneqarnissaat pillugu Suleriaatsimi § 13, imm. 2-misulli aalajangiisinnaangilaq.

Aammattaaq nipangiussisimasussaataanerup kingunerisaanik ataatsimiititaliami ilaasortaq paasissutissanik isortuussassanik parteeqatiminut ingerlatitseqqissinnaangilaq, taamaallaalli suliami tunngaviumik apeqqutit tamanut attuumasunngortillugit kinaassutsimilluunniit taasinani ilisimatitsissuteqarsinnaalluni.

Taamaakkaluartoq pissutsit Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat aktiaatilittut soqutigisaannut tunngasut pillugit Inatsisartut ilisimatinneqarnissaat pisariaqartoq Kukkunersiunermit Ataatsimiititaliap isumaqarpat ataatsimiititaliap immikkut ittumik isumaliutissiissummik tunniussaqaassaaq, isumaliutissiissut paasissutissanik isortuussassanik imaqarpat matoqqasumik oqaluuserineqassalluni.

Isumaliutissiissut matoqqasumik oqaluuserineqartoq taamaallaat Inatsisartunut ilaasortanut kiisalu Naalakkersuisunut agguanneqassaaq. Taamaalilluni isumaliutissiissut tamanit pissarsiarineqarsinnaassanngilaq. Naalakkersuisut akissuteqaateqarpata taanna taamaallaat Inatsisartunut ilaasortanut agguanneqassaaq aammalu taamaalilluni tamanit pissarsiarineqarsinnaassanani.